

Asia: VN/34515/2024

## **Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040**

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

**Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?**

Taide- ja kulttuurivirasto (Kuvi) kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua Sivistyksestä suunta Suomelle - korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiosta vuoteen 2040.

Tavoitteessa on hienoa, että taide- ja kulttuuri mainitaan tieteen rinnalla ajattelu- ja innovaatiokyvyn mahdollistamana, mutta taiteeseen ja kulttuuriin ei liity toimenpidesuosituksia korkeakouluille. Avoimeksi jääkin, mikä on korkeakoulujen rooli kulttuurisen osaamisen, luovuuden ja aineettoman arvonluonnin edellytysten rakentajina. Taiteen vapaus mainitaan myös, mutta siihenkään ei liity toimenpidesuosituksia.

Tavoite tulisi kytkeä muihin opetus- ja kulttuuriministeriön poikkihallinnollisiin strategioihin kuten Kulttuuripoliittiseen selontekoon, Luovan talouden kasvustrategiaan ja Kansallisiin medialukutaidon ja mediakasvatuksen linjauksiin.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.**

Toimenpidesuositus: ”Korkeakoulut tukevat henkilöstöään ja opiskelijoitaan osallistumaan kansalaiskeskusteluun, mikä tukee myös demokratiakehitystä.” – toimenpiteen muotoilu voisi kuulua seuraavasti: ”Korkeakoulut tukevat henkilöstönsä ja opiskelijoidensa kriittisen medialukutaidon kehittämistä ja osallistumista kansalaiskeskusteluun, mikä tukee myös demokratiakehitystä.

## 2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

**Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?**

-

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.**

Toimenpidekokonaisuudessa ” Koulutustarjonta vastaa tulevaisuuden osaamistarpeisiin” tulisi huomioida nykyinen ja tulevaisuudessa jatkuvasti kasvava tarve medialukutaidolle ja digitaaliselle osaamiselle. Informaatiovaikuttaminen, disinformaatio, tekoälyn vaikutukset tulisi konkreettisesti huomioida.

Toimenpiteeseen ”Parannetaan korkeakoulutuksen ja työelämän yhteyksiä, jotta korkeakoulutettujen työllistyminen helpottuu.” voisi lisätä sen, että työelämäyhteyttä kaivataan erityisesti taide-, kulttuuri ja luovilla aloilla, joiden koulutuksiin pitää lisätä yrittäjyysosaamista. Monimuotoiset, myös lyhyemmät koulutuskokonaisuudet sopivat hyvin erityisesti luoville aloille, joissa epätyypilliset koulutus- ja urapolut ovat tavallisia.

## 3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

**Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?**

Tavoitteen ensimmäisessä kappaleessa todetaan kiitettävästi myös taiteellisen toiminnan merkitys.

Tavoiteosion viimeistä kappaletta ” Suomi on vetovoimainen ja pitovoimainen kansainvälisille osaajille. Meille halutaan tulla rakentamaan tulevaisuutta – opiskelemaan, tutkimaan, yrittämään ja

tekemään töitä.” tulee laajentaa koskemaan myös suomalaisten kansainvälistymisen tukemista. Emme saa olla vain passiivinen kansainvälisten osaajien vastaanottaja ja hyödyntäjä, meidän on tuettava aktiivisesti suomalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden kansainvälistymistä.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?**

-

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.**

Toimenpidesuosituksukset ovat käytännössä vain luonnontieteiden ja tuotantoteollisuuden näkökulmasta kirjoitettuja. Humanististen tieteiden, kulttuurin ja taiteen merkitys innovaatioiden syntymiselle näyttäisi unohtuneen. Korkeakoulutus ei ole vain TKI-toiminnan tarpeisiin suunnattua, vaan myös yhteiskunnan sivistyksen perustekijöitä, jolloin esimerkiksi kasvatuksen merkitys tulisi nostaa esille myös korkeakoulutuksessa.

Toimenpidesuositus ”Korkeakoulut sisällyttävät liikkuvuus- tai kansainvälistymisiosion jokaiseen koulutusohjelmaan.” on erittäin kannatettava. Tätä tulisi kuitenkin täsmentää siten, että pelkän liikkuvuus- tai kansainvälistymisiosion lisääminen koulutusohjelmaan ei vielä riitä, jos koko tutkintoon johtavaa polkua ei tarkastella kokonaisuutena myös tästä näkökulmasta. Tähän liittyvät tutkinnon suorittamisaikatavoitteet, opintotukijärjestelmä ja kansainvälisten opintojen tunnustaminen.

**4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.**

**Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?**

-

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?**

2 kyllä, pääosin

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.**

”Toiminnallisia tavoitteita ovat korkeakoulujen päällekkäisten tehtävien purkaminen ja yhteistyön edistäminen.” Tästä toimenpidesuosituksesta ei kuitenkaan tule seurata liiallinen keskittyminen,

mikä voi vaikuttaa kunkin tieteenalan sisäisen moniäänisyyden heikkenemiseen. Lisäksi korkeakouluopintojen saavutettavuus voi tarkoittaa myös positiivisessa mielessä päällekkäisiä toimia eri alueilla.

Toimenpiteessä: ”Korkeakoulut kehittävät tutkimustulosten ja luovien alojen osaamisen monipuolista yhteiskunnallista hyödyntämistä ja kaupallistamista.” yhteistyön painopiste on pääosin edelleen korkeakoulun ja elinkeinoelämän välillä, jolloin kulttuurikentän, taidelaitosten ja kolmannen sektorin rooli jää vähäiseksi, vaikka näillä on iso merkitys suomalaiselle kulttuuri- ja taide-elämälle ja niillä on valtavasti potentiaalia myös luovan talouden kasvulle.

## 5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

**Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?**

3 vain osittain

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?**

Tavoitteessa korostetaan rahoituksen monipuolistumista, mikä on positiivinen asia. Tavoitteessa korostuu T&K-toiminta ja sen rahoitus. Se on perinteisesti tarkoittanut lähinnä luonnontieteiden alueen rahoitusta. Samalla ei kuitenkaan oteta huomioon humanististen tieteenalojen ja taide- ja kulttuurialojen erityispiirteitä. Ulkopuolisen rahoituksen hankkimisen osalta nämä alat ovat vaikeammin rahoitettavia yksityisellä rahalla. Kulttuuri- ja taidealaan liittyvän tutkimuksen ja koulutuksen rahoituslogiikkaan ei tässä puututa.

Tavoitteeseen ja sen toimenpiteisiin toivotaan edelleen kannanottoa siitä, että olisi tärkeää tukea mahdollisuutta rahoittaa kokeellista, luovaa, taideperustaista ja monialaista toimintaa, jonka vaikuttavuus ei ole välittömästi mitattavissa taloudellisin mittarein, vaan myös aineettomana arvona, laatuna ja kansainvälisenä arvostuksena.

**Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?**

-

**Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.**

-

## Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

**6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?**

-

## Vision kokonaisuus ja muut osiot

### 7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

### 8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

### 9. Muut kommentit

-

Pekkala Leo

Kansallinen audiovisuaalinen instituutti - Taide- ja kulttuurivirasto 1.1.2026  
alkaen.